

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071)344 65 87, (071)34 05 920, fax (071)34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 411-10/12/JB

Wrocław, dn. 14.03.2013 r.

DECYZJA RWR 6/2013

I. Na podstawie art. 12 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 3 w związku z § 4 ust.1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. *w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. Nr 107, poz. 887),

wobec uprawdopodobnienia w toku postępowania antymonopolowego stosowania przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gorzowie Wlkp. praktyki ograniczającej konkurencję, określonej w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn, poprzez narzucanie odbiorcom usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uciążliwych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w wyniku których odbiorcy są zobowiązani do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłączy, o których mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (j.t. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), tj. budowy części sieci wodociągowej i kanalizacyjnej od granicy nieruchomości do miejsca wykonania włączenia,

oraz po złożeniu przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gorzowie Wlkp. zobowiązania do wyeliminowania zarzucanej praktyki poprzez:

- wystąpienie do wszystkich gmin, w których Spółka świadczy usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzenia ścieków o zmianę zapisów w *Regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków* obowiązujących na terenach tych gmin, tak aby możliwe było odpłatne przekazywanie fragmentu sieci wodociągowej jak i fragmentu sieci kanalizacji sanitarnej od miejsca wykonania włączenia do granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego przez Inwestora na rzecz Spółki,
- traktowanie zrealizowanego przez podmiot przyłączany fragmentu przewodu wodociągowego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia jako fragmentu sieci podlegającego odpłatnemu przekazaniu Spółce. Przejęcie tego fragmentu przewodu wodociągowego nastąpi na podstawie zawartej z Inwestorem Umowy odpłatnego przekazania ww. przewodu,
- traktowanie zrealizowanego przez podmiot przyłączany fragmentu kanału sanitarnego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia jako fragmentu sieci podlegającego odpłatnemu przekazaniu Spółce. Przejęcie tego fragmentu kanału sanitarnego nastąpi na podstawie zawartej z Inwestorem Umowy odpłatnego przekazania ww. kanału,

nakłada się na Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gorzowie Wlkp. obowiązek wykonania tego zobowiązania najpóźniej do dnia 1 lipca 2013 r.

II. Na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 3 w związku z § 4 ust.1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887),

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gorzowie Wlkp. obowiązek złożenia do dnia 12 lipca 2013 r. sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, przy czym sprawozdanie powinno zawierać:

- informację na temat dokonanych zmian w *Regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków* obowiązujących na terenach gmin w których Spółka świadczy usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzenia ścieków wraz z kopiami podjętych w tej sprawie uchwał,
- przedstawienie w jaki sposób Spółka poinformowała Usługobiorców o możliwości odpłatnego przekazania przez podmiot przyłączany fragmentów przewodów wodociągowych i kanalizacji sanitarnej od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia,
- kopię przykładowych 3 Umów zawartych z Inwestorem, dotyczących odpłatnego przekazania fragmentu przewodu wodociągowego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia, w przypadku braku konkretnej umowy należy przedłożyć jej wzór,
- kopię przykładowych 3 Umów zawartych z Inwestorem, dotyczących odpłatnego przekazania fragmentu kanału sanitarnego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia, w przypadku braku konkretnej umowy należy przedłożyć jej wzór.

U z a s a d n i e n i e

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Delegatura UOKiK we Wrocławiu) przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy działania Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gorzowie Wlkp. w zakresie przyłączania do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej może stanowić naruszenie przepisów ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a w szczególności jej art. 9.

Ponieważ ww. postępowanie wyjaśniające wykazało, iż mogło nastąpić naruszenie przez ww. Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a w szczególności jej art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6, postanowiono zakończyć postępowanie wyjaśniające oraz wszcząć postępowanie antymonopolowe.

Wobec powyższego Prezes UOKiK - postanowieniem Nr 218/2012 z dnia 4 października 2012 r. - wszczął postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem nadużywania przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gorzowie Wlkp. pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn, polegającego na narzucaniu odbiorcom usług zbiorowego

zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uciążliwych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w wyniku których odbiorcy są zobowiązani do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (j.t. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), tj. budowy części sieci wodociągowej i kanalizacyjnej od granicy nieruchomości do miejsca wykonania włączenia, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Tym samym postanowieniem Prezes Urzędu postanowił zaliczyć w poczet materiału dowodowego, wszczętego w dniu 4 października 2012 r., postępowania antymonopolowego, wszystkie informacje zebrane w toku dwóch postępowań wyjaśniających prowadzonych pod sygn. akt RWR 400-26/12/ JB oraz RWR 400-28/12/WS.

(Dowód: Postanowienie Nr 218/2012 z dnia 4 października 2012 r. karty 1,2).

W odpowiedzi na zawiadomienie Prezesa UOKiK z dnia 4 października 2012 r., o wszczęciu postępowania antymonopolowego ww. Spółka – pismem z dnia 17 października 2012 r. - poinformowała organ antymonopolowy, iż zobowiązuje się do wyeliminowania zarzucanej praktyki poprzez

- traktowanie zrealizowanego przez podmiot przyłączany fragmentu kanału sanitarnego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia jako fragmentu sieci podlegającego odpłatnemu przekazaniu Spółce. Przejęcie tego fragmentu kanału sanitarnego nastąpi na podstawie zawartej z Inwestorem Umowy odpłatnego przekazania ww. kanału,
- traktowanie zrealizowanego przez podmiot przyłączany fragmentu przewodu wodociągowego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia jako przyłącza nie podlegającego odpłatnemu przekazaniu Spółce. Jednakże poprzez włączenie tego przyłącza do sieci Spółka stanie się jego posiadaczem i poniesie w związku z tym koszty eksploatacji i usuwania awarii.

Spółka zadeklarowała, że realizacja opisanych powyżej zobowiązań zakończy się najpóźniej w dniu 1 lipca 2013 r. Termin ten wynika ze skali działalności Spółki (obszar 6 gmin), konieczności przeprowadzenia procedury uchwałodawczej zmierzającej do modyfikacji *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków*, a także zmiany innych dokumentów (np. wieloletniego planu inwestycyjnego). Jednocześnie Spółka wniosła o wydanie decyzji w trybie art. 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

(Dowód : karty 6-9).

W odpowiedzi na pismo Urzędu z dnia 25 października 2012 r. Spółka w piśmie z dnia 13 listopada 2012r. postanowiła zmodyfikować swoje zobowiązanie w części dotyczącej przewodów wodociągowych, poprzez traktowanie zrealizowanego przez podmiot przyłączany fragmentu przewodu wodociągowego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia jako fragmentu sieci podlegającego odpłatnemu przekazaniu Spółce. Przejęcie tego fragmentu przewodu wodociągowego nastąpi na podstawie zawartej z Inwestorem Umowy odpłatnego przekazania ww. przewodu.

(Dowód : karta 59).

Ostatecznie pismem z dnia 29 listopada 2012 r. Spółka zobowiązała się do wyeliminowania zarzucanej praktyki poprzez:

- wystąpienie do wszystkich gmin, w których Spółka świadczy usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzenia ścieków o zmianę zapisów w *Regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków* obowiązujących na terenach tych gmin, tak aby możliwe było odpłatne przekazywanie fragmentu sieci wodociągowej jak i fragmentu sieci kanalizacji sanitarnej od miejsca wykonania włączenia do granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego przez Inwestora na rzecz Spółki,
- traktowanie zrealizowanego przez podmiot przyłączany fragmentu przewodu wodociągowego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia jako fragmentu sieci podlegającego odpłatnemu przekazaniu Spółce. Przejęcie tego fragmentu przewodu wodociągowego nastąpi na podstawie zawartej z Inwestorem Umowy odpłatnego przekazania ww. przewodu,
- traktowanie zrealizowanego przez podmiot przyłączany fragmentu kanału sanitarnego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia jako fragmentu sieci podlegającego odpłatnemu przekazaniu Spółce. Przejęcie tego fragmentu kanału sanitarnego nastąpi na podstawie zawartej z Inwestorem Umowy odpłatnego przekazania ww. kanału.

Spółka zadeklarowała, że realizacja wszystkich opisanych powyżej zobowiązań zakończy się najpóźniej w dniu 1 lipca 2013 r.

(Dowód : karta 62).

Pismem z dnia 2 stycznia 2012 r. Prezes Urzędu poinformował stronę o prawie do zapoznania się z aktami postępowania oraz prawie wypowiedzenia się co do zebranego materiału dowodowego. Spółka nie skorzystała z tego uprawnienia.

(Dowód: karta 63).

Przeprowadzone przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie następującego stanu faktycznego :

1. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gorzowie Wlkp. (dalej również jako „PWIK” lub „Spółka”) jest przedsiębiorcą w rozumieniu art.4 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* (dalej również jako „ustawa o ochronie (...)” lub „ustawa antymonopolowa”), prowadzącym działalność gospodarczą w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze, VIII Wydział Gospodarczy, pod numerem KRS 0000055358. Spółka jest przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym o którym mowa art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (j.t. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.). Głównym udziałowcem Spółki jest Miasto Gorzów Wlkp.

(Dowód: sprawa RWR 400-26/12/JB karty 15,16).

2. Przedmiotem działalności gospodarczej Spółki faktycznie realizowanym jest m. in.:

- a) pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody,
- b) odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- c) wykonywanie instalacji wodno – kanalizacyjnych.

(Dowód: sprawa RWR 400-28/12/JB karty 10,11).

3. Obszarem działalności Spółki w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków jest Miasto Gorzów Wlkp. i teren gmin tworzących Związek Celowy Gmin (MG-6), tj.:
- Gmina Kłodawa,
  - Gmina Bogdaniec,
  - Gmina Deszczno,
  - Gmina Santok,
  - Gmina Lubiszyn.

(Dowód: sprawa RWR 400-28/12/JB karty 10,11).

4. Rozliczenia za usługi zaopatrzenia w wodę odprowadzania ścieków prowadzone są w oparciu o ceny i stawki opłat określone w taryfach. Obowiązująca na terenie Miasta Gorzowa Wlkp. w okresie 16.01.2012 r. - 15.01.2013 r. taryfa opłat za wodę i ścieki została wprowadzona na podstawie art. 24 ust. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (tj. Dz. U. z 2006r., Nr 123, poz. 858 ze zm.). Należy zaznaczyć, iż Taryfy zostały sprawdzone – zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (dalej również jako ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu (...)) – przez Prezydenta Miasta Gorzowa Wlkp, który dokonał sprawdzenia prawidłowości opracowania taryfy zgodnie z przepisami ww. ustawy o zbiorowym (...) oraz przeprowadził weryfikację kosztów pod względem celowości ich ponoszenia.

(Dowód: sprawa RWR 400-26/12/JB karta 9).

5. W celu podłączenia nowych odbiorców do sieci wod.-kan. spółka PWiK stosuje następującą procedurę (etapy) :
- wydanie warunków technicznych podłączenia do sieci wod.-kan.,
  - uzgodnienie projektu budowlanego,
  - realizacja budowy przyłączy wod.-kan.,
  - odbiór techniczny przyłączy wod.-kan.

(Dowód: sprawa RWR 400-26/12/JB karty 10,11).

6. Koszt wykonania przewodów wod.-kan. od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca włączenia do sieci (tj. głównej rury wodociągowej i kanalizacyjnej/kolektora ściekowego) ponosi podmiot przyłączany. Koszty włączenia/wpięcia do czynnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej ponosi również podmiot przyłączany (koszt materiałów i robocizny).

(Dowód: sprawa RWR 400-26/12/JB karty 11,12).

7. Przewody wod.-kan. od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca włączenia do sieci (głównej rury wodociągowej i kanalizacyjnej/kolektora ściekowego) traktowane są przez Spółkę jako przyłącza wod.-kan. i nie podlegają odpłatnemu przekazaniu PWiK.

(Dowód: sprawa RWR 400-26/12/JB karta 12).

8. Zestawienia pokazujące, ilość przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych wybudowanych na terenie gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2012 r. (ogółem oraz w rozbiciu na przyłącza, w przypadku których podmiot przyłączany poniósł koszt budowy przewodu znajdującego się poza granicą jego nieruchomości):

tabela nr 1 Przyłącza wodociągowe wybudowane na terenie gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn w latach 2011 - 2012

I		2011 r.		I połowa 2012 r.	
		ilość	%	ilość	%
1.	Ilość przyłączy do sieci wodociągowej zrealizowanych na terenie gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn przez podmioty przyłączane na swój koszt, w przypadku gdy wybudowany fragment „przyłącza” do ww. sieci znajdował się poza granicą nieruchomości gruntowej podmiotu przyłączanego.	250	96,5%	110	91,7%
2.	Ilość wybudowanych na terenie gminy Gorzów Wlkp. przyłączy do sieci wodociągowej (ogółem).	259	100%	120	100%

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych PWiK (karta 7).

Z tabeli nr 1 wynika, iż w latach 2011 – 2012 (I półrocze) zdecydowana większość przyłączy wodociągowych realizowanych przez podmioty przyłączane na swój koszt znajdowało się poza granicą ich nieruchomości gruntowej. Przykładowo w 2011 r. aż 96,5% podmiotów przyłączanych do sieci poniosło koszty budowy przewodów przyłączeniowych do sieci wodociągowej, które znajdowały się poza granicą ich nieruchomości gruntowej.

tabela nr 2 Przyłącza kanalizacyjne wybudowane na terenie gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn w latach 2010 - 2012

I		2011 r.		I połowa 2012 r.	
		ilość	%	ilość	%
1.	Ilość przyłączy do sieci kanalizacyjnej zrealizowanych na terenie gmin: Gorzów Wlkp. gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn. przez podmioty przyłączane na swój koszt, w przypadku gdy wybudowany fragment „przyłącza” do ww. sieci znajdował się poza granicą nieruchomości gruntowej podmiotu przyłączanego.	275	99,6%	88	91,7%
3.	Ilość wybudowanych na terenie gminy Gorzów Wlkp. przyłączy do sieci kanalizacyjnej (ogółem).	276	100%	96	100%

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych PWiK (karta 8).

Z tabeli nr 2 wynika, iż w latach 2011 – 2012 (I półrocze) również zdecydowana większość przyłączy kanalizacyjnych realizowanych przez podmioty przyłączane na swój koszt znajdowało się poza granicą ich nieruchomości gruntowej. Przykładowo w 2011 r. aż 99,6% podmiotów przyłączanych do sieci poniosło koszty budowy przewodów przyłączeniowych do sieci kanalizacyjnej, które znajdowały się poza granicą ich nieruchomości gruntowej.

(Dowód: karty 7,8).

II. Mając na uwadze powyższe ustalenia organ antymonopolowy zważył, co następuje:

1. Określenie zarzutu

Spółce PWiK postawiony został zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn, polegającego na narzucaniu odbiorcom usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uciążliwych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w wyniku których odbiorcy są zobowiązani do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (j.t. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), tj. budowy części sieci wodociągowej i kanalizacyjnej od granicy nieruchomości do miejsca wykonania włączenia, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

2. Interes publicznoprawny

Podstawą do zastosowania przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* jest uprzednie stwierdzenie przez Prezesa Urzędu, czy w niniejszej sprawie wszczęcie i przeprowadzenie postępowania antymonopolowego było zasadne z punktu widzenia interesu publicznoprawnego.

W świetle art. 1 ust. 1 i 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* celem regulacji w niej przyjętych jest zapewnienie rozwoju konkurencji, ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Tak określony cel ustawy pozwala przyjąć, iż ma ona charakter publicznoprawny i służy ochronie ogólnospołecznego interesu. Powyższe przesądza o wyłączeniu możliwości podejmowania przez organ antymonopolowy działań w celu ochrony interesów indywidualnych. Taką interpretację potwierdza orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (patrz wyroki z dnia 28.05.2001, sygn. akt XVII Ama 82/00; z dnia 4.07.2001, sygn. akt XVII Ama 108/00; z dnia 30.05.2001 r., sygn. akt XVII Ama 80/00; z dnia 6.06.2001, sygn. akt XVII Ama 78/00).

Powyższe stanowisko znalazło również potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 maja 2001 r. (sygn. akt I CKN 1217/98) stwierdził, że „ustawa antymonopolowa ma charakter publicznoprawny. Ingeruje, gdy w wyniku pewnych ogólnych zjawisk zagrożona jest sama instytucja konkurencji”. W uzasadnieniu wyroku z dnia 26 lutego 2004 r. (sygn. akt III SK 2/04) Sąd Najwyższy dodał, iż naruszenie indywidualnego interesu (w powołanym wyroku – konsumenta), nie wyklucza

dopuszczalności równoczesnego uznania, że dochodzi do naruszenia publicznego zbiorowego interesu, jeżeli indywidualne pogwałcenie przepisów ustawy mogłoby w jakikolwiek sposób prowadzić do ustanowienia lub utrwalenia monopolistycznych praktyk rynkowych, które wywołują skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Również w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 lipca 2003 r. (sygn. akt I CKN 496/01) Sąd Najwyższy zajął się tą kwestią i stwierdził, iż *„przy dokonywaniu oceny, czy doszło do naruszenia lub zagrożenia zasady wolnej konkurencji na rynku relewanym, nie można poprzestać na zbadaniu sytuacji ewentualnego pokrzywdzenia bezpośrednich kontrahentów przedsiębiorcy dominującego na tym rynku. Potrzebne jest tu spojrzenie szersze, uwzględniające także to, w jaki sposób działania powodowego Przedsiębiorstwa odbijają się na interesach członków Spółdzielni, dotkniętych pośrednio działaniem powoda.(...) przy prawidłowo ustalonym rynku relewanym, którym jest lokalny rynek zaopatrzenia w energię cieplną, działania powoda naruszają interes o charakterze ogólniejszym - publicznoprawnym”*.

Z kolei w wyroku z dnia 5 czerwca 2008 r. (sygn. akt III SK 40/07) Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że *„ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni istnienie mechanizmu konkurencji, jako optymalnego sposobu podziału dóbr w społecznej gospodarce rynkowej, zatem każde działanie wymierzone w ten mechanizm, godzi w interes publiczny”*.

Tym samym nie każde naruszenie prawa w stosunkach cywilno-prawnych kwalifikuje sprawę do postępowania w trybie ww. ustawy. Odmiennie niż to ma miejsce w postępowaniu cywilnym ukierunkowanym na ochronę praw podmiotowych stron, postępowanie w trybie ustawy antymonopolowej ma za swój przedmiot ochronę interesu publicznoprawnego, co ma miejsce wtedy, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, bądź gdy wywołują one inne niekorzystne zjawiska na rynku wymagające ingerencji ze strony organów działających w trybie tej ustawy.

W niniejszej sprawie zarzucone Spółce praktyki mają charakter eksploatacyjny i polegają na obciążaniu podmiotów przyłączanych do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej (w tym konsumentów) do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza. Działanie Spółki dotyczy wszystkich potencjalnych odbiorców wody i dostawców ścieków, którzy zamierzają przyłączyć się do ww. sieci i są obciążani kosztami, które powinna pokrywać Spółka.

Czynnikiem umożliwiającym działania podejmowane przez spółkę PWiK będące przedmiotem postawionych w niniejszej sprawie zarzutów jest niewątpliwie jej siła rynkowa. Dla naruszenia interesu publicznego w takiej sytuacji wystarczająca jest sama możliwość skierowania przez przedsiębiorcę swojego zachowania do określonej (na ogół nieoznaczonej) grupy podmiotów w sposób naruszający ustawę *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Nie budzi więc wątpliwości, iż w takich okolicznościach interwencja Prezesa Urzędu podjęta w formie wszczęcia postępowania antymonopolowego na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stała się konieczna i ma na celu ochronę interesu społecznego.

3. Strona postępowania

Postępowanie antymonopolowe toczy się z udziałem osób mających przymiot strony. Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, stroną postępowania jest każdy, wobec kogo zostało wszczęte postępowanie w sprawie praktyk ograniczających konkurencję. Stroną postępowania dotyczącego, zarzutu naruszenia art. 9 ust. 1 ww. ustawy, mogą być zaś przedsiębiorcy posiadający na rynku właściwym pozycję dominującą.

Fakt posiadania przez spółkę PWiK statusu przedsiębiorcy nie był w trakcie postępowania kwestionowany. Prezes Urzędu wydając przedmiotową decyzję winien jednakże ocenić, czy ww. Spółka jest przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, pod pojęciem przedsiębiorcy należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2.

Natomiast przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. *o swobodzie działalności gospodarczej* (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 220 poz. 1447 ze zm.) [zwanej dalej: ustawą *o swobodzie działalności*] jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Art. 2 ww. ustawy definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatację zasobów naturalnych, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy *o swobodzie działalności* przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym.

PWiK Sp. z o.o. z siedzibą w Gorzowie jest spółką prawa handlowego i prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000055358, co oznacza, iż jest ona przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

4. Rynek właściwy

Praktyki ograniczające konkurencję ujawniają się na rynku właściwym. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje rynek właściwy jako rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji (art. 4 pkt 9 ww. ustawy). Przez towary należy rozumieć zarówno rzeczy, jak i energię, papiery wartościowe i inne prawa majątkowe, usługi, a także roboty budowlane (art. 4 pkt 7 ww. ustawy). Pojęcie rynku właściwego odnosi się przedmiotowo do wszystkich wyrobów (usług) jednego rodzaju, które ze względu na swoje szczególne właściwości odróżniają się od innych wyrobów (usług) w taki sposób, że nie istnieje możliwość dowolnej ich zamiany. Rynek właściwy produktowo obejmuje wszystkie towary, które służą zaspokajaniu tych samych potrzeb nabywców, mają zbliżone właściwości, podobne ceny i reprezentują podobny poziom jakości. Niezbędnym elementem rynku właściwego jest także jego wymiar geograficzny, oznaczający konieczność

wskazania obszaru, na którym warunki konkurencji, mające zastosowanie do określonych towarów, są jednakowe dla wszystkich konkurentów. Zatem, aby wyznaczyć rynek właściwy, określoną działalność poddaje się analizie z punktu widzenia produktowego (asortymentowego) a także geograficznego.

Rynek produktowy może obejmować jeden produkt (lub usługę) dostarczony przez przedsiębiorcę dominującego lub kilka produktów (usług) o ile są to bliskie substytuty. Z kolei rynek geograficzny może mieć np. zasięg lokalny, regionalny lub krajowy.

W przedmiotowej sprawie towarem oferowanym nabywcom przez Spółkę są usługi zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, które nie posiadają substytutów. Tak więc w aspekcie produktowym Spółka prowadzi działalność na rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Z uwagi na technologię dostarczania wody (siecią wodociągową) i odprowadzania ścieków (siecią kanalizacyjną) rynek w aspekcie geograficznym wyznaczany jest przez znajdującą się na obszarze gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn sieć wodną i kanalizacyjną. Należy przy tym zaznaczyć, że odbiorcy ww. usług nie mają alternatywnego źródła zaopatrzenia poza wpięciem się do sieci wodno-kanalizacyjnej należącej do ww. przedsiębiorcy.

Pojęcie alternatywnego źródła zaopatrzenia nie obejmuje swoją treścią możliwości zaspokojenia potrzeb zaopatrzeniowych we własnym zakresie. Aby nowe źródło zaopatrzenia mogło być uznane za alternatywne w stosunku do posiadanych musi ono spełniać wymóg natychmiastowej dostępności, bez ponoszenia nakładów inwestycyjnych (Wyrok SOKiK z dnia 31 maja 2000 r., sygn. akt XVII Ama 44/00). Takie alternatywne źródło dostaw wody i odbioru ścieków dla odbiorców z terenu ww. gminy nie występuje.

Tak więc, rynkiem właściwym w niniejszej sprawie jest **rynek zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie obejmującym obszar gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn.**

5. Ustalenie pozycji rynkowej Spółki na rynku właściwym

Art. 4 pkt 10 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* definiuje pozycję dominującą jako pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

O pozycji rynkowej spółki PWiK w niniejszym postępowaniu przesądza sieć wodno-kanalizacyjna, której jest właścicielem i zarządcą. Fakt, iż budowa alternatywnej sieci na ww. obszarze nie byłaby ekonomicznie opłacalna, a Spółka nie ma obowiązku udostępniania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej podmiotom trzecim, sprawia, że rynek spełnia cechy rynku naturalnie monopolistycznego.

Skutkiem powyższego jest posiadanie przez Spółkę siły ekonomicznej przy użyciu której może zapobiegać nie tylko efektywnej konkurencji, ale i działać w dużym stopniu niezależnie od zachowania swych kontrahentów, a w szczególności eksploatować swoją pozycję rynkową ich kosztem.

Tym samym została spełniona pierwsza z przesłanek art. 9 ust.1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tj. posiadanie przez PWiK Sp. z o.o. pozycji dominującej na rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie obejmującym obszar gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn

6. Uprawdopodobnienie naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 9 ust 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz zobowiązanie przedsiębiorcy do wykonania podjętych zobowiązań, polegających na zaniechaniu działań zmierzających do zapobieżenia naruszenia ww. przepisu i termin wykonania tych zobowiązań.

Zgodnie treścią art. 12 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, do wydania przez organ antymonopolowy decyzji zobowiązującej niezbędne jest uprawdopodobnienie – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu – że został naruszony zakaz o którym mowa w art. 6 lub 9 ww. ustawy. Podkreślić zatem należy, że dla wydania tzw. decyzji zobowiązującej wystarczy uprawdopodobnić w toku postępowania antymonopolowego naruszenie zakazu wynikającego z art. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nie ma natomiast konieczności udowodnienia naruszenia przepisów ustawy, a w związku z tym przeprowadzenia pełnego postępowania dowodowego. Różnica pomiędzy tymi dwoma instytucjami polega na tym, że uprawdopodobnienie nie daje pewności, lecz jedynie prawdopodobieństwo twierdzenia o jakimś fakcie.

Należy wskazać, że uprawdopodobnienie zwolnione jest od zwykłego formalizmu dowodowego. W wyroku z dnia 5 maja 1995 r. (sygn. akt: S.A./Wr 2223/94) Naczelny Sąd Administracyjny orzekł, że „uprawdopodobnienie stanowi środek zastępczy dowodu w znaczeniu ścisłym, a zatem środek nie dający pewności, lecz tylko wiarygodność (prawdopodobieństwo) twierdzenia o jakimś fakcie [...]. Chodzi nie o przeprowadzenie dowodu na okoliczność podnoszonych przez Wnioskodawcę zarzutów, lecz o wskazanie okoliczności wystarczających dla powzięcia przekonania o prawdopodobieństwie zaistnienia podnoszonych okoliczności”.

W niniejszej sprawie Spółka złożyła swoje zobowiązanie do podjęcia lub zaniechania określonych działań już w początkowej fazie postępowania dowodowego, co pozwoliło, po dokonaniu analizy zgromadzonego materiału dowodowego, na jego zakończenie na wczesnym etapie. Oznacza to, że nie zostało przeprowadzone pełne postępowanie dowodowe, a jedynie w stopniu umożliwiającym uprawdopodobnienie naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu postawił Spółce zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn, polegającego na narzucaniu odbiorcom usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uciążliwych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w wyniku których odbiorcy są zobowiązani do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (j.t. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), tj. budowy części sieci wodociągowej i kanalizacyjnej od granicy nieruchomości do miejsca wykonania włączenia, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku postępowania (zaraz po jego wszczęciu) Spółka zobowiązała się do wyeliminowania zarzucanej praktyki poprzez:

- wystąpienie do wszystkich gmin, w których Spółka świadczy usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzenia ścieków o zmianę zapisów w *Regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków* obowiązujących na

terenach tych gmin, tak aby możliwe było odpłatne przekazywanie fragmentu sieci wodociągowej jak i fragmentu sieci kanalizacji sanitarnej od miejsca wykonania włączenia do granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego przez Inwestora na rzecz Spółki,

- traktowanie zrealizowanego przez podmiot przyłączany fragmentu przewodu wodociągowego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia jako fragmentu sieci podlegającego odpłatnemu przekazaniu Spółce. Przejęcie tego fragmentu przewodu wodociągowego nastąpi na podstawie zawartej z Inwestorem Umowy odpłatnego przekazania ww. przewodu,
- traktowanie zrealizowanego przez podmiot przyłączany fragmentu kanału sanitarnego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia jako fragmentu sieci podlegającego odpłatnemu przekazaniu Spółce. Przejęcie tego fragmentu kanału sanitarnego nastąpi na podstawie zawartej z Inwestorem Umowy odpłatnego przekazania ww. kanału.

Przyjęte przez Spółkę zobowiązanie ma usunąć opisane wyżej naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

W związku z tym, dla zastosowania art. 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zachodzi w przedmiotowej sprawie konieczność uprawdopodobnienia naruszenia przez Spółkę przepisów ww. ustawy poprzez rozważenie wszystkich przesłanek określonych w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do postawionego Spółce zarzutu.

Art. 9 ust. 2 pkt 6 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* stanowi, iż „*nadużywanie pozycji dominującej polega w szczególności na narzucaniu przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści*”.

Dla stwierdzenia praktyki ograniczającej konkurencję będącej przedmiotem powyższego zarzutu – mając na uwadze, wcześniejsze udowodnienie posiadania przez PWiK pozycji dominującej na rynku właściwym - niezbędne jest wykazanie spełnienia przez ww. Spółkę trzech następujących przesłanek:

1. narzucania określonych warunków umów,
2. uciążliwy charakter tych warunków,
3. osiągnięcie przez przedsiębiorcę narzucającego warunki nieuzasadnionych korzyści.

Ad 1. Uprawdopodobnienie narzucania określonych warunków umów.

Pierwszą przesłanką niezbędną do uprawdopodobnienia stosowania przez Spółkę praktyk ograniczających konkurencję określonych w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* jest, aby warunki umów zostały kontrahentom narzucone.

Narzucanie warunków umów ma miejsce wówczas, gdy dominant wykorzystując posiadaną siłę rynkową i sytuację przymusową kontrahentów, wynikającą z braku rzeczywistych alternatyw na rynku, wymusza na nich określone zachowania. Źródłem narzucania jest siła rynkowa przedsiębiorstwa pozwalająca na jednostronne dyktowanie warunków umów kontrahentom.

Spółka jako dostawca usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków zajmuje pozycję tzw. monopolisty naturalnego. Prowadzi swoją działalność gospodarczą w warunkach, w których odizolowana od potencjalnych konkurentów zarówno barierą kosztów niezbędnych dla uruchomienia działalności w danej dziedzinie, jak i ustanowioną wcześniej strukturą organizacyjną i technologiczną, dysponuje potencjałem wystarczającym do narzucenia swoim odbiorcom warunków umowy. Narzucanie warunków umów w przedmiotowym przypadku wiąże się zatem z posiadaną przez podmiot dominującą siłą rynkową i, co do zasady, z adhezyjnym charakterem zawieranych umów tj. umów, które są zawierane przez przystąpienie i w których nie przewiduje się indywidualnego negocjowania warunków. Odnosi się to zarówno do umów na dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, jak również warunków przyłączenia do sieci.

Spółka, w świetle wyżej opisanej procedury (vide: str. 5 niniejszej decyzji), jaka poprzedza zawarcie umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków:

- określa warunki techniczne wykonania przyłącza wodociągowego i/lub kanalizacyjnego,
- wydaje warunki techniczne przyłączenia do sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnej,
- przeprowadza odbiór techniczny wykonanego przyłącza wodociągowego i/lub kanalizacyjnego.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)* przedsiębiorstwo wod.-kan. jest zobowiązane przyłączyć nieruchomość do sieci jeżeli są spełnione warunki przyłączenia określone w Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

W ustaleniach dotyczących warunków technicznych przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej warunki nie są negocjowane.

Stosownie do art. 6 ust. 2 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)* przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest zobowiązane do zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z osobą, której nieruchomość została podłączona do sieci.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż proces zapewnienia dostaw wody i odprowadzania ścieków z prawnego punktu widzenia jest procesem wieloetapowym.

Pierwszym jego elementem jest określenie w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków* warunków przyłączenia do sieci wod.-kan. Regulamin ten należy traktować jako swoistą ofertę przyłączenia do ww. sieci, pod warunkiem spełnienia określonych w Regulaminie warunków przyłączenia oraz jeżeli istnieją techniczne możliwości świadczenia usług. Spółka PWiK określa i wydaje każdemu przyszłemu odbiorcy warunki techniczne wykonania przyłącza wodociągowego i/lub kanalizacyjnego.

Dopiero po zaistnieniu ww. okoliczności możliwe jest przejście do właściwego etapu kontraktowania, tj. zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w trybie art. 6 ust. 2 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

Oba zdarzenia prawne, tj. spełnienie warunków przyłączenia określonych w Regulaminie oraz wystąpienie przez podmiot przyłączany z wnioskiem o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków są z prawnego punktu widzenia ściśle ze sobą powiązane i stanowią elementy jednego procesu kontraktowania świadczeń z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

W ocenie organu antymonopolowego prawidłowość obu tych etapów podlega ocenie w trybie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Tak więc, warunki przyłączenia nieruchomości do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej określone są jednostronnie przez Spółkę. Podmiot przyłączany wprawdzie nie zawiera ze Spółką pisemnej umowy o przyłączenie do sieci, niemniej jednak nie ulega wątpliwości, iż poprzez przyjęcie warunków przyłączenia aprobuje je, co odnosi się zarówno do strony technicznej, jak i wszelkich innych postanowień mających charakter zobowiązań cywilnoprawnych. W przypadku braku akceptacji przez podmiot przyłączany technicznych warunków przyłączenia zostałby on pozbawiony możliwości przyłączenia nieruchomości do ww. sieci, co skutkowałoby brakiem możliwości zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.

W tego typu procedurze, gdzie dostawca jednostronnie ustala warunki przyłączenia, odbiorca w ramach szeroko rozumianej swobody umów ma prawo je przyjąć bądź odmówić ich przyjęcia i w tym właśnie zakresie można mówić o tym, że dostawca usług narzuca ich treść kontrahentowi. Narzucanie polega zatem na postawieniu przez przedsiębiorcę dominującego drugiej strony w sytuacji przymusowej, co ma związek z brakiem możliwości wyboru innego przedsiębiorcy wodociągowo-kanalizacyjnego¹. W związku z powyższym należy uznać za uprawdopodobnione, iż warunki te zostały odbiorcom narzucone jednostronnym działaniem Spółki.

Tym samym Prezes Urzędu stwierdził, że pierwsza przesłanka praktyki z art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* została uprawdopodobniona.

Ad 2. Uprawdopodobnienie uciążliwości warunków umów.

Zgodnie z doktryną „przez uciążliwy warunek należy rozumieć każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron umowy ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Ustalenia te powinny być dokonywane według kryteriów obiektywnych.” (Stanisław Gronowski. *Ustawa antymonopolowa. Komentarz*; C.H. Beck 1996 r., s.135). „Należałoby tutaj, w szczególności rozważyć, czy w hipotetycznej sytuacji istnienia wolnej konkurencji, i tym samym swobody kształtowania przez obie strony treści umowy, przedsiębiorca byłby w stanie wynegocjować kwestionowane postanowienie umowy” (Stanisław Gronowski. *Polskie Prawo Antymonopolowe, zarys wykładu*; Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich, Warszawa 1998 r., s.146-147).

Przyjęcie przez stronę warunku niosącego ze sobą ciężar większy niż zwykle wynika z jej słabszej pozycji rynkowej, a co za tym idzie, słabszej siły przetargowej wobec podmiotu posiadającego pozycję dominującą. Okolicznością świadczącą o uciążliwości warunku jest akceptacja przez stronę warunku dla niej mniej korzystnego, niż to jest zwyczajowo przyjęte w podobnych umowach przy jednolitych okolicznościach towarzyszących zawarciu umów. Uciążliwym warunkiem w znaczeniu obiektywnym będą w szczególności warunki przewidujące świadczenia o charakterze nieekwiwalentnym, których w hipotetycznych warunkach istnienia konkurencji Spółka nie byłaby w stanie wynegocjować.

Należy podkreślić, iż sama tylko możliwość wystąpienia skutków praktyki ograniczającej konkurencję nie stanowi przeszkody dla stwierdzenia naruszenia art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Dla bytu praktyki nie jest bowiem konieczne wystąpienie negatywnego skutku w postaci eksploatacji pozycji rynkowej w warunkach ograniczonej konkurencji. Wystarczy, że zaistniało zagrożenie wystąpienia takiego skutku. Praktyką ograniczającą konkurencję jest już bowiem sama próba osiągnięcia przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą na rynku określonego skutku (por. E.

---

¹ D. Miąsik [w:] T. Skoczny, *Ustawa o ochronie konkurencji*, Warszawa 2009 s. 691.

Modzelewska-Wąchal Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Wyd. Twigger, Warszawa 2002, s. 97).

Stanowisko takie znajduje odzwierciedlenie również w orzecznictwie antymonopolowym, zgodnie z którym dla zaistnienia praktyki ograniczającej konkurencję istotne jest, aby skutki praktyki ograniczającej konkurencję mogły wystąpić na rynku (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 23 czerwca 1999 r., sygn. akt XVII Ama 26/99). W wyroku z dnia 7 lipca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 65/03) Sąd orzekł, iż nie jest konieczne udowodnienie faktycznego stosowania przez przedsiębiorcę praktyki monopolistycznej, ani też osiągnięcia z tego tytułu nieuzasadnionych korzyści. Z treści art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wynika, że jej reżimowi podlegają nie tylko praktyki ograniczające konkurencję, które wywołały bądź aktualnie wywołują skutki na terenie Polski, ale również praktyki, które choćby tylko hipotetycznie, mogą wywoływać takie skutki. Podobne stanowisko wyraził wcześniej Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 12 maja 1997r. (sygn. akt I CKN 114/97) wskazał, że istota rozpoznawanej sprawy nie sprowadza się do tego, czy przedsiębiorca, któremu postawiono zarzut naruszenia ustawy antymonopolowej odnosi korzyści z całości prowadzonej działalności gospodarczej, lecz do tego, czy w zawieranych umowach zastrzega sobie nieuzasadnione korzyści. Prezes Urzędu ma zatem obowiązek oceniać zachowania przedsiębiorcy od strony skutków, jakie zachowania te mogą nawet hipotetycznie wywołać na rynku.

Przepisy art. 2 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)* wprowadzają pojęcia: przyłącza kanalizacyjnego (pkt 5) i wodociągowego (pkt 6), sieci (pkt 7), urządzeń kanalizacyjnych (pkt 14) i wodociągowych (pkt 16), z kolei art. 15 tej ustawy rozstrzyga kto i na jakich warunkach dokonuje budowy, wyposażenia i utrzymania wymienionych tu przyłączy i urządzeń.

W ocenie organu antymonopolowego uciążliwym warunkiem umowy w analizowanej sprawie jest zobowiązanie odbiorcy do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłączy, o których mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*, tj. ponoszenia kosztów wykonania włączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

W okolicznościach niniejszej sprawy dla oceny, czy warunki przyłączenia ustalone przez Spółkę - przewidujące poniesienie przez podmiot przyłączany kosztów wykonania przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - są uciążliwymi warunkami przynoszącymi przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści, konieczne jest więc ustalenie, czy przewody wod.-kan. zlokalizowane poza granicą nieruchomości gruntowej podmiotu przyłączanego stanowią część przyłączy, czy też część sieci, a w konsekwencji, czy zakup i montaż tych elementów wchodzi w zakres prac związanych z budową przyłącza, o których mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

Zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*, realizację budowy przyłączy do sieci oraz studni wodomierzowej, pomieszczenia przewidzianego do lokalizacji wodomierza głównego i urządzenia pomiarowego zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci.

Stosownie natomiast do art. 2 pkt 5, 6 i 7 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*:

- przyłączy kanalizacyjne to odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku do granicy nieruchomości gruntowej;
- przyłączy wodociągowe to odcinek przewodu łączącego sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług wraz z zaworem za wodomierzem głównym;

- sieć to przewody wodociągowe lub kanalizacyjne wraz z uzbrojeniem i urządzeniami, którymi dostarczana jest woda lub którymi odprowadzane są ścieki, będące w posiadaniu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego.

Stanowisko w sprawie wykładni definicji przyłącza kanalizacyjnego zajmował m.in. Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 13 września 2007 r. stwierdził, że „*odcinek przewodu kanalizacyjnego łączący wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy z istniejącą siecią kanalizacyjną stanowi w części leżącej poza granicą jego nieruchomości gruntowej urządzenie kanalizacyjne, o jakim mowa w art. 31 ust. 1 ustawy (o zbiorowym zaopatrzeniu).*” Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanej uchwały stwierdził ponadto, że „*znowelizowane brzmienie art. 2 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu stanowi zatem niewątpliwie wyraz woli ustawodawcy, który przez zmienioną definicję przyłącza dążył do ograniczenia kosztów przyłączenia ponoszonych przez podmioty przyłączane. Skłania to do interpretacji, zgodnie z którą – w razie braku studzienki – przyłączem kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 ust. 5 jest odcinek przewodu między granicą nieruchomości gruntowej a budynkiem podmiotu przyłączanego*”.²

~~W przypadku przyłącza wodociągowego mowa jest o granicy przyłącza jako o zaworze za wodomierzem głównym.~~

~~W treści stosowanych przez Spółkę umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków uznano, że przyłącze wodociągowe obejmuje przewód do granicy nieruchomości, nakładając na odbiorcę w § 8 pkt 4 tych umów „obowiązek zabezpieczenia wodomierza głównego przed zalaniem, zamrażnięciem, uszkodzeniem mechanicznym oraz dostępem osób niepowołanych”. Nałożenie takiego obowiązku na odbiorcę nie byłoby możliwe gdyby wodomierz i zawór główny za wodomierzem były położone poza granicą nieruchomości odbiorcy. Na terenie cudzej nieruchomości odbiorca automatycznie pozbawiony byłby bowiem możliwości nadzoru.~~

Jednocześnie należy zaznaczyć, iż definicje przyłączy muszą być zgodne z regulacjami prawa cywilnego – właściciel nieruchomości może posiadać przewody, które są trwale złączone z nieruchomością, jedynie w takiej części, w jakiej ta rzecz usytuowana została w granicach jego nieruchomości. Przyłączem (wodociągowym i kanalizacyjnym) jest więc przewód położony w obrębie nieruchomości, przewody poza nieruchomością należą do sieci.

Nie bez znaczenia dla oceny sprawy jest też stanowisko Ministerstwa Budownictwa Departamentu Polityki Miejskiej i Rewitalizacji z dnia 8 marca 2007 r. (znak: BR1m-053-22/07/359)³, zgodnie z którym „(...) definicje przyłączy muszą być zgodne z regulacjami prawa cywilnego – właściciel nieruchomości może posiadać przewody, które są trwale złączone z nieruchomością, jedynie w takiej części, w jakiej ta rzecz usytuowana została w granicach jego nieruchomości. Przyłączem jest więc przewód położony w obrębie nieruchomości, przewody poza nieruchomością należą do sieci. (...) w celu przyłączenia budowanego domu do sieci wod.-kan. przyszły odbiorca usług zobowiązany jest do wykonania tylko takiego zakresu prac, które zlokalizowane są na obszarze jego nieruchomości. Wszelkie inne roboty budowlane, takie jak „wcięcie” do głównej rury wodociągowej zlokalizowanej po przeciwnej stronie ulicy, wykonanie wykopów przez drogę, ułożenie rury wodoc. i osłonowej, wykonanie wpięcia do głównego kolektora ściekowego po przeciwnej stronie ulicy, wykonanie wykopów celem ułożenia rury kanalizacyjnej przez drogę (...), należą do zakresu przedsiębiorstwa wod.-kan. Koszty związane z wykonaniem tych prac zaliczane są bowiem do

² uchwała Sądu Najwyższego z dn. 13 września 2007 r. (sygn. akt III CZP 79/07).

³ Pismo Ministerstwa Budownictwa Departamentu Polityki Miejskiej i Rewitalizacji z 8.03.2007 r., znak: BR1m-053-22/07/359, za: decyzja UOKiK Nr RKR-47/2008 z 30.12.2008 r., www.uokik.gov.pl.

kosztów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, stanowiących podstawę do określania taryf.”

W związku z powyższym, w celu przyłączenia nieruchomości do sieci wodociągowo - kanalizacyjnej, przyszły odbiorca usług zobowiązany jest do wykonania tylko takiego zakresu prac, które zlokalizowane są na obszarze jego nieruchomości, a w przypadku istnienia studzienki kanalizacyjnej na terenie jego nieruchomości do tej studzienki. Wszelkie inne roboty budowlane, takie jak wykonanie wykopów przez drogę, wykonanie wykopów celem ułożenia rury kanalizacyjnej lub wodociągowej przez drogę, wykonanie włączenia/wcinki do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, należą do zakresu prac, których koszt winna ponosić w analizowanej sprawie Spółka. Koszty związane z wykonaniem tych prac zaliczane bowiem są do kosztów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, stanowiących podstawę do określenia taryf.

Gdyby przyłącza przebiegały poza granicą nieruchomości gruntowej odbiorcy nie posiadałby on uprawnień do działania - w przypadku awarii przyłącza - na terenie cudzej nieruchomości, które to uprawnienia posiada przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne (w niniejszej sprawie PWiK).

Zgodnie bowiem z art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) osoby reprezentujące przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, po okazaniu legitymacji służbowej i pisemnego upoważnienia, mają prawo wstępu na teren nieruchomości lub do obiektu budowlanego należących do osób, o których mowa w art. 6 ust. 2 i 4-7, w celu:

- 1) zainstalowania lub demontażu wodomierza głównego;
- 2) przeprowadzenia kontroli urządzenia pomiarowego, wodomierza głównego lub wodomierzy zainstalowanych przy punktach czerpalnych i dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów;
- 3) przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez to przedsiębiorstwo;
- 4) sprawdzenia ilości i jakości ścieków wprowadzanych do sieci;
- 5) odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczenie wody do lokalu;
- 6) usunięcia awarii przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego, jeżeli umowa, o której mowa w art. 6 ust. 1, tak stanowi.

Zastosowanie znajduje w tym przypadku również art. 49 § 1 k.c. stanowiący, że urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzi w skład przedsiębiorstwa.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że przepisy § 7 ust. 5 rozporządzenia Ministra Budownictwa w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie wodę i odprowadzanie wskazują, iż uwzględnienie w niezbędnych przychodach i taryfowych cenach i stawkach opłat kosztów inwestycji, powinno być dokonywane stopniowo i rozłożone w czasie. A zatem stosowane przez Spółkę zasady przejmowania wybudowanych przez odbiorców fragmentów sieci (które Spółka traktowała jako przyłącza) miały uciążliwy charakter.

W toku postępowania Spółka przyznała, iż w 2011 r. aż 96,5,8% podmiotów przyłączanych do sieci wodociągowej poniosło koszty budowy przewodów

przyłączeniowych, które znajdowały się poza granicą ich nieruchomości gruntowej (vide: tabela nr 1 na str. 6).

Natomiast w przypadku sieci kanalizacyjnej w 2011 r. aż 99,6% podmiotów przyłączanych poniosło koszty włączenia do ww. sieci (vide: tabela nr 2 na str. 6).

Ponieważ oceniane w tym miejscu relacje mają charakter stosunków umownych, czyli takich w których zakres praw i obowiązków jest z góry ograniczony, nadmierne uprawnienia i korzyści jednej ze stron wiążą się zawsze z odpowiadającymi im uciążliwościami nakładanymi na drugą. W niniejszym przypadku uciążliwości podmiotów przyłączanych (kontrahentów Spółki) sprowadzają się do obowiązku ponoszenia kosztów budowy przewodów wod.-kan. od granicy nieruchomości do miejsca włączenia, których ww. podmioty nie powinny ponosić w świetle przepisów ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

Tak więc, w toku postępowania antymonopolowego zostało uprawdopodobnione, iż podmioty, które na terenie obejmującym obszar gmin: Gorzów Wlkp., Kłodawa, Bogdaniec, Deszczno, Santok i Lubiszyn, chcą przyłączyć nieruchomość do sieci wod.-kan. obciążane są kosztami wykonania tego przyłączenia.

Ad 3. Uprawdopodobnienie nieuzasadnionych korzyści dla przedsiębiorcy.

Nieuzasadnione korzyści mogą pojawić się po stronie przedsiębiorcy narzucającego uciążliwe warunki umów już w chwili zawarcia umowy lub też w okresie późniejszym, gdy zaistnieją okoliczności przewidziane w umowie pozwalające na wykorzystanie uciążliwego zapisu. Powinny być one osiągnęte kosztem kontrahenta i pozostawać w normalnym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami⁴.

Zobowiązując odbiorców do wykonania fragmentów przewodów wodociągowych i kanalizacyjnych od granicy nieruchomości do miejsca włączenia/wpięcia do istniejącej sieci, spółka PWiK osiągała nieuzasadnioną korzyść majątkową w postaci przerzucania na odbiorców kosztów, do których poniesienia zobowiązana była Spółka.

Warto w tym miejscu podnieść, iż zobowiązanie odbiorców do ponoszenia kosztów wykonania włączenia do sieci wod.-kan. poza granicą ich nieruchomości gruntowej zostało już kilkakrotnie uznane przez Prezesa Urzędu za nadużywanie pozycji dominującej, m.in. w decyzji z 23.07.2008 r. nr RKR 14/2008; decyzji z 22.08.2008 r. nr RKR 22/2008; decyzji z 30.12.2008 r. nr RKR 47/2008; decyzji z 30.11.2009 r. nr RWR 27/2009; decyzji z 20.07.2010 r. nr RPZ 15/2010; decyzji z 16.03.2012 r. nr RWR 8/2012; decyzji z 21.08.2012r. nr RKR 32/2012. Rozpatrując odwołanie od pierwszej z ww. decyzji Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, iż ustawodawca wyznaczył granicę pomiędzy przyłączem a siecią, jako granicę nieruchomości odbiorcy, dlatego „*tw. wcinka jest fragmentem sieci należącej do powoda (...) własność wcinki jest zawsze związana z własnością sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, na której wcinka została zrealizowana*”. Analizując analogiczny do niniejszego stan faktyczny SOKiK zatem stwierdził, iż „*wykonując zatem wcinkę na majątku powoda odbiorca usługi inwestował w cudzą własność. Wykonanie odcinka sieci od granicy nieruchomości odbiorcy do miejsca włączenia jest budową przez odbiorcę fragmentu sieci.*”⁵

W konsekwencji Sąd przyjął, iż przedsiębiorca wodociągowo-kanalizacyjny uzyskiwał przysporzenie majątkowe w związku z realizowaniem wcinek na koszt odbiorców. Rozwiązanie to było korzystne wyłącznie dla przedsiębiorcy, a tym samym zachwiana została

⁴ Por. K. Kohutek, M. Sieradzka „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz” Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008, s. 403.

⁵ Wyrok SOKiK z 15.01.2009 r., sygn. XVII AmA 76/08.

równowaga stron. Uciążliwości dla odbiorców polegały na obowiązku ponoszenia nakładów na budowę weinek, których nie powinni oni ponosić.

Sąd Apelacyjny w Warszawie rozpatrując apelację od ww. wyroku SOKiK, podtrzymał stanowisko, zgodnie z którym wcinka jest fragmentem sieci należącym do przedsiębiorcy, który zobowiązując odbiorców usług do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących prac związanych z budową przyłącza tj. wykonania wcinki do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej nadużył pozycji dominującej uzyskując nieuzasadnione korzyści kosztem odbiorców⁶. Przedstawione powyżej oceny prawne Prezes Urzędu w całości podziela.

W świetle powyższego należy uznać za uprawdopodobnione, że Spółka nadużywała posiadanej pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia wodę i odprowadzania ścieków i uzyskiwała przez to nieuzasadnione korzyści poprzez narzucanie osobom ubiegającym się o przyłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej uciążliwych dla nich warunków przyłączenia.

Wobec spełnienia wszystkich przesłanek koniecznych do uprawdopodobnienia praktyki ograniczającej konkurencję określonej w art. 9 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

7. Stosownie do art. 12 ust. 3 ww. ustawy *W decyzji, o której mowa w ust. 1 Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorstwo obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu wykonania zobowiązań*. Zgodnie z tym przepisem, spółka PWiK została w niniejszej sprawie zobowiązana do złożenia do dnia 12 lipca 2013 r. sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, przy czym sprawozdanie to powinno zawierać:

- informację na temat dokonanych zmian w *Regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków* obowiązujących na terenach gmin w których Spółka świadczy usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzenia ścieków wraz z kopiami podjętych w tej sprawie uchwał,
- przedstawienie w jaki sposób Spółka poinformowała Usługobiorców o możliwości odpłatnego przekazania przez podmiot przyłączany fragmentów przewodów wodociągowych i kanalizacji sanitarnej od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia,
- kopię przykładowych 3 Umów zawartych z Inwestorem, dotyczących odpłatnego przekazania fragmentu przewodu wodociągowego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia, w przypadku braku konkretnej umowy należy przedłożyć jej wzór,
- kopię przykładowych 3 Umów zawartych z Inwestorem, dotyczących odpłatnego przekazania fragmentu kanału sanitarnego od granicy nieruchomości podmiotu przyłączanego do miejsca wykonania włączenia, w przypadku braku konkretnej umowy należy przedłożyć jej wzór.

Stąd należało orzec jak w punkcie II sentencji niniejszej decyzji.

---

⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 30.10.2009 r., sygn. VI Aca 461/09.

Organ antymonopolowy nie nałożył na spółkę PWiK kary pieniężnej. Art. 12 ust. 4 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* stanowi bowiem, iż w przypadku wydania decyzji, o której mowa w ust. 1 nie stosuje się art. 10 i 11 oraz art. 106 ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 7.

Pouczenie:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

Otrzymuje:

Przedsiębiorstwo Wodociągów
i Kanalizacji Sp. z o.o.
ul. Kosynierów Gdyńskich 47
66-400 Gorzów Wlkp.